

Slovenski dom

Štev. 191.

V Ljubljani, sreda 24. avgusta 1938.

Leto III

Uspehi tridnevne konference držav MZ:

Sporazum z Madžarsko na najboljši poti

Bled, 24. avg. Včeraj se je zaključila konferenca držav Male zveze. Vsi gostje so se začeli razhajati, med prvimi pa sta odšla češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta in romunski zunanji minister Petrescu Comnen. Prav tako so se razšli tudi časniki. Kaj so državniki na konferenci sklenili, pa pove sledeči komunikat:

Stalni svet Male zveze se je sestel na redno zasedanje na Bledu v dneh od 21. do 22. avgusta 1938 pod predsedstvom dr. Milana Stojadinovića, predsednika vlade in zunanjega ministra Jugoslavije, ki je prevzel za bodoče leto predsedstvo stalnega sveta Male zveze. Češkoslovaško je zastopal zunanji minister dr. Krofta, Romunijo zunanji minister Nikolaj Comnen.

Trije ministri so vzeli v podrobnosti pretes splošni položaj, kakor tudi vsa zunanje politična vprašanja, ki posebej zanimajo države Male zveze. Pri tej priložnosti so z zadovoljnostjo ugotovili, da obstajajo nekateri vzpodbujajoči znaki, ter so izrazili željo, da se bodo ti znaki zboljšanja še razvili in okrepi s pomočjo potrpežljivega in vztrajnega dela vseh zainteresiranih držav. Istočasno so trije ministri tudi poudarili globoko privrženost držav Male zveze politiki miru in sporazuma ter so izrazili svojo trdno voljo, da bodo ostali zvesti tej politiki.

Stalni svet, ki je prepričan pristaš mirujočih metod, čestita Balkanski zvezi in Bolgariji, da sta tako srečno sklenili solunsko pogodbo, s katero sta ne samo potrdili novo dobo edinosti, vzajemnosti in blagostanja na Balkanu, marveč tudi doprinesli zelo dragocen prispevek k splošnemu mirovnemu delu.

Pogajanja z Madžarsko le na diplomatski način

Stalni svet je z zadovoljnostjo ugotovil, da so se pogajanja, ki tečejo sedaj že eno leto z Madžarsko, zaključila s sporazumi, s katerimi se države Male zveze in Madžarska medsebojno odrekajo uporabe sile v medsebojnih odnosih in v katerih tri države MZ priznavajo Madžarski enakopravnost na polju oboroževanja.

Nekatera druga vprašanja, o katerih pogajanja še trajajo in s katerimi se bo razčistilo polje za neoviran razvoj dobrih sosednjih odnosov med Madžarsko in državami Male zveze, še niso mogla biti dokončno zaključena. Zato objava doseženih sporazumov tudi še ni mogoča. Toda države Male zveze in Madžarska so se med seboj sporazumele, da bosta istočasno Stalni svet MZ na Bledu in madžarska vlada v Budimpešti izdala enakobesedno uradno poročilo, ki bo izpovedalo, v kakšnem razvojnem položaju se nahajajo pogajanja, o katerih je govor.

Stalni svet si čestita nad doseženimi uspehi, a istočasno izraža željo, da bo popoln sporazum s pomočjo medsebojnega razumevanja, ki vodi račun ne samo o posameznih državah, marveč o celotnem položaju v podonavskem ozemlju, v kratkem času dosežen.

Mala zveza bo še naprej sodelovala z DN

Stalni svet se popolnoma zaveda, da Zvezna narodov v sedanjem položaju zares ne more v polni meri zadostiti nalogam, ki so ji bile naložene od ustanovitve pakta ZN. Vendar so države Male zveze še vedno enodušne v želji, da sodelujejo z zvezo ustanovo in da ji nudijo svojo pomoč v okviru danih možnosti.

Ker mandat Romunije kot članice sveta ZN preneha prihodnji september, bo prihodnje leto zastopala Mala zveza v Ženevi Jugoslavija, kakor je to določeno. V kolikor se tiče raznih vprašanj, ki se nahajajo na dnevnem redu prihodnjega zasedanja ZN, so trije ministri sklenili, da bodo vse tri delegacije ohranile med seboj trajne stike, kot je vedno bilo i do sedaj, tako da se bodo mogle vsak trenutek med seboj posvetovati ter določiti skupno stališče.

Stalni svet ugotavlja z zadovoljnostjo, da se je pri zadnjem zasedanju ZN od 9. do 14. maja 1938 razprava o vprašanju, ki ga je sprožila angleška vlada glede posledice sedanjega stanja v Abesiniji, razvila tako ugodno, da je mogoče pričakovati rešitev vprašanja, ki je bilo eden vzrokov za sedanje bolesto stanje Evrope. Takšna rešitev bo samo mnogo pripomogla k pomiritvi in k zblizanju med narodi, ki je največja naloga sedanjega časa in za katero se je Mala zveza tudi vedno z največjimi napori potegovala. Stalni svet se pridružuje izjavam Romunije ob tej priložnosti in podčrtava, da je politika, ki jo je pri tej razpravi zastopala Mala zveza, našla polno odobritev.

O donavskem vprašanju bodo razpravljali strokovnjaki

Stalni svet je v glavnih črtah proučil tudi vprašanje Donave. Sklenil je, da se bodo tehnični izve-

Nevmeševalni odbor spet dela

London, 24. avg. AA. Renter: Najvidnejši člani odbora za nevmešavanje se strinjajo s tem, da je treba na nek način začeti z umikom prostovoljcev iz Španije. Lord Plymouth je po razgovoru z lordom Halifaxom in nekaterimi člani odbora sklenil storiti nekaj neuradnih korakov, ki naj pospešijo rešitev tega vprašanja. Lord Plymouth je ugotovil, da sta stališča Francije in Anglije popolnoma enaki. Italijanski in nemški zastopniki izjavljajo, da je načrt dober in da so tudi pripravljeni na njegovo izvedbo.

Na splošno vzeto pa sestanki odbora za nevmešavanje do sedaj niso nič koristili. Širi se mnenje o direktnem stiku med generalom Francom in lordom Plymouthom. Lord Plymouth se tudi ne more pogajati s posameznimi vladami mimo odbora za nevmešavanje. Poudarjajo pa, da bo lord Plymouth opozoril na razlike med odgovorom generala Franca z dne 18. novembra lanskega leta in sedanjim njegovim odgovorom in bo predlagal, da naj se v tem smislu izvede korak pri generalu Francu.

denci vseh treh vlad v bližnji bodočnosti zbrali v Belgradu, kjer bodo to vprašanje v vseh podrobnostih proučili v duhu želja, ki jih je Stalni svet izrazil, da bi se namreč našla možnost za sporazum, ki bi dovolil še nadaljnje sodelovanje z zainteresiranimi državami.

Stalni svet še enkrat poudarja važnost gospodarskega delokroga, ki teži za tem, da se trgovinski odnosi med tremi državami še povečajo. Vse tri vlade se zavežajo potrebe, da se morajo trgovinski odnosi med tremi državami v največji meri zvišati, in izjavljajo, da od svoje strani ne bodo zamudile nobene priložnosti, da podpirajo vsako delo v tem pravcu.

Prihodnje zasedanje Stalnega sveta Male zveze bo v septembru v Ženevi ob priliki 19. zasedanja skupščine ZN.

Besedilo sporazuma z Madžari

Bled, 23. avgusta.

»Pogajanja, ki so se vodila že pretekla leta med Madžarsko z ene strani in Romunijo, Jugoslavijo ter

Češkoslovaško z druge strani, prežeta s skupno željo, da se odstranijo elementi, ki po svoji naravi lahko preprečijo razvoj odnosov dobrih sosedstev med Madžarsko in temi tremi državami, so pripomogla, da se dosežejo preliminarni sporazumi. Ti sporazumi so imeli za posledico, da so te tri države Madžarski priznale enakopravnost v oborožitem vprašanju, pri čemer so se vse tri države recipročno odrekale, da se ne bodo zatekale k sili.

Za časa pogajanj, ki so se vodila pred sklenitvijo teh sporazumov, so se razpravljala tudi vsa druga vprašanja, katerih rešitev bi mogla ugodno vplivati na odnose med podonavskimi državami, in so se vsa ta vprašanja vsestransko in blagohotno rešila. Deklaracije, s katerimi se bo odredilo stališče zgoraj omenjenih držav do teh vprašanj, so se vsestransko upoštevale, vendar pa se niso mogle določiti v svoji končni obliki. Upati je, da bodo pogajanja o teh vprašanjih, ko se prebrodijo težave, uspešno končana in da bodo predmetni sporazumi in deklaracije istočasno objavljeni.

Madžarska v objemu Nemčije

Horthyju so pokazali tajne utrdbe „nemske gaGibraltarja“, ki jih ni videl Mussolini

Helgoland, 24. avg. o. Včeraj je obiskal madžarski regent admiral Horthy eno največjih nemških utrdb na morju. Kar niso pokazali Mussoliniju, je videl admiral Horthy. Videl je nemški Gibraltar, tako imenovani otok Helgoland. To je prvokrat, da je imel tuji odličnik čast spoznati, kaj je Nemčija naredila po vojni. Razkazali so mu vse skrivnosti tega otoka, ki so drugače strogo zavarovane, tako da noben obiskovalec ali turist tega otoka ne more zapaziti niti najmanjše sledi o kakšni trdnjavi. Horthyju niso razkazali samo utrdb, pač pa tudi ofenzivno orožje in njegovo delovanje. Med tem ko so se Horthyjeva gospa in drugi državni zabavali in občudovali narodne plesse, sta izrabila Hitler in Horthy priliko za politične razgovore. O teh razgovorih se ni zvedelo ničesar, vse je ostalo v strogi tajnosti. Danes se bosta oba državnika in njuno spremstvo podala v Hamburg. Pozno popoldne pa se bosta odpeljala v Berlin.

Madžarska bi rada ribarila v kalnem

Bled, 24. avg. Italijanski opazovalci, ki se nahajajo na Bledu, mislijo, da so rezultati blejske konference popolnoma v skladu z italijansko politiko. Edino nemški diplomati tako v Belgradu kakor v Budimpešti so ostali tihi, razen enega opazovalca, ki pravi, da se bo morala Madžarska kaj kmalu odločiti za Belgrad ali pa za Berlin. Madžarski politiki niso presenečeni nad vojaško enakopravnostjo in pravijo glede nenapadnega pakta, da Madžari s tem niso odnehali od svojih prejšnjih zahtev glede manjšin. Ti krogi so mnenja, da bo Nemčija igrala še veliko vlogo, ko se bodo vršila pogajanja za obojestranske pogodbe s Češko, in so mnenja, da bo Madžarski diktirala ta tekst Nemčiji. Madžari verujejo v končne rezultate, posebno s Češkoslovaško, in pričakujejo, da bodo ti dobri odnosi imeli vpliv, da se zaključijo slične pogodbe z drugima dvema državama Male zveze. Po drugi strani pa madžarski krogi pravijo, da kljub temu časovnemu ugovoru še vedno niso zagotovljeni dobri sosedni odnosi. Ti dobri odnosi do sosedov zavisiyo o pogajanjih med državami Male zveze glede madžarskim manjšin. Končna pogajanja in priprave za končno pogodbo z Madžarsko bo vodil Belgrad.

Runciman je začel češko-nemški spor reševati pri jedru

Praga, 24. avgusta. o. Runciman in njegovi sodelavci potem, ko so slišali vse pričebo sudeških Nemcev in drugih manjšinskih strank, namenjajo pripraviti načrt o reformi češke ustave. Po sestanku Runcimana z dr. Benešem, ki ga je imel včeraj jutraj, so drugi Runcimanovi sodelavci proučevali češko ustavo s šestimi odborimi parlamentarnega odbora. Češki krogi so mnenja, da namerava Runciman privesti Češko do notranjega pomirjenja na ta način, da se delno spremeni češka ustava in to brez reformiranja češke države. Komisija je takoj pričela proučevati ustavo, potem ko se je ponovno sestala s sudeškim voditeljem Henleinom, katerega je predvčerajšnjim obiskal Runcimanov gospodarski svetovalec Ashton Gwotkine. Tako je dobil Runciman svoje zadnje vtise nemških voditeljev in bo z lahkoto pričel s proučevanjem ustave. Runciman se je zglasil tudi v zunanjem ministrstvu, kjer se je dalj časa razgovarjal z ekspertom manjšin Edvardom

Heidrichom. Čehi bi na vsak način želeli, da se prične pogajanja še predno se prične veliki nacionalistični dan v Nürnbergu, ki bo 6. septembra. Zdi se, da se Sudetom nič kaj ne mudi, kajti eden najbližjih Henleinovih svetovalec pravi, da Kundt ne bo odšel na mednarodni kongres manjšin, ki bo v Stockholmu 25. tega meseca. Henlein sam bo najbrže odšel v kratkem v Stuttgart, kjer se bo vršil kongres vseh Nemcev, ki žive izven nemškega ozemlja.

»Službeni list« je objavil razglas ministrstva nacionalne obrambe, s katerim se obrača na vse češko prebivalstvo, da sodeluje z armado na ta način, da ji takoj javi vsako spremembo na meji, o kateri bi se lahko sumilo, da je v zvezi z vpadom na češko ozemlje. Ravno tako naj se nemudoma javi vrhovnemu poveljstvu vsak polet tujih letal nad češkim ozemljem. Vsa ta poročila, javljena po telefonu ali po brzojavu, so prosta vseh taks in imajo prednost pred vsemi drugimi vestmi.

Punčič in Kukuljevič premagana

Brooklyn, 24. avgusta. AA. DNB: Na večerajšnjih teniških tekmah za prvenstvo Amerike je ameriški par Bad-Guercy premagal jugoslovanski par Puček-Kukuljevič s 6:2; 10:8 in 8:6. Poraz Jugoslovancev je splošno presenetil gledalce.

Daladieru se majojo tla

Pariz, 24. avg. Politični krogi obširno razpravljajo o tem, ali bo Daladierova vlada ostala še dolgo na oblasti. Vlado in levičarski krogi smatrajo, da je Daladierov govor napravil tak vtis, da se lahko govori o morebitni demisiji njegove vlade.

Ljudska fronta, ki ima večino v parlamentu, misli, da je Daladier preveč pohitel, da bi se približal centru. Odstop dveh ministrov je postavil na dnevni red vprašanje obstoja Daladierove vlade.

Ta teden se bo razvila splošna borba med zastopniki ljudske fronte in tistimi strujami, ki hočejo politiko vlade prilagoditi trenutnim potrebam domovine.

Letalo se zapčilo v hišo

Berlin, 24. avgusta. V Neuköllnu v bližini Berlina je danes padlo neko letalo ter je pri tem našla smrt ena oseba, sedem pa jih je bilo ranjenih. Dve osebi, ki sta bili v letalu, sta ostali nepoškodovani. V zvezi z letalsko nesrečo v Neuköllnu se izvedo sledeče podrobnosti: Vojaško letalo je bilo prisljano spustiti se zaradi kvara v motorju. Pri spuščanju pa se je letalo zapčilo v streho neke zgradbe ter je eno krilo odletelo v izlobo bližnje trgovine. S svojo težo je letalo seveda porušilo delavnico in se samo stilo. Posadka

Vesti 24. avgusta

Za sklenitev letalskega pakta med zahodnimi silami se pogajajo Nemci. Po obisku maršala Balba in generala Vuillemina pričakujejo še obisk angleškega letalskega ministra Wooda v Berlinu. V tem paktu bi bilo tudi določeno, da se v primeru vojne nezaščiteni mesta ne smejo bombardirati.

Daladierov govor za gospodarsko obnovo Francije je našel ugoden odmev tudi na Poljskem. Listi pravijo, da si je Daladier pridobil mnogo več javnega mnenja zaradi tega, ker je zapustil nepotrebno zvezo z ljudske fronte.

Tovarna in potniška ladja sta trčili v pristanu v Antverpu v Belgiji. Trije potniki so se pri tem hudo poškodovali.

Težke kazni je izrekel grško vojno sodišče nad uporniki na Kreti. Stiri so bili obsojeni na smrt, štiri na dosmrtno ječo, 35 pa jih bo sedelo v zaporih po 20 do 22 let. 25 obtožencev pa je bilo oproščenih.

Nizozemska prestolonaslednica Julijana se je s svojim soprogom mudila nedavno v Benetkah. Od tam pa je odpotovala v Avstrijo.

Belgijski manevri so se v ponedeljek zaključili. Vse čete so korakale mimo kralja Leopolda in mimo članov belgijske vlade. Pri mimohodu so sodelovali tudi mnogi organizirani motorizirani oddelki.

23. konferenca mednar. parlamentarne zveze se je v ponedeljek začela v Haagu. Razprava se udeležuje 420 poslancev iz 24 držav ter več članov nizozemske vlade. Jugoslovansko delegacijo vodi predsednik narodne skupščine g. Čirić.

Obvezno vojaško službo bo upeljala egiptvska vlada. Izveščati hočejo toliko vojakov, da jih bodo po 10 letih lahko takoj postavili na bojišče najmanj en milijon. Egiptovsko vojsko bodo organizirali angleški častniki.

125 milijard rubljev znaša novi proračun Sovjetske Rusije. Polovito tega zneska odpade za stroške vojske, mornarice in letalstva.

18.000 funtov šterlingov so zbrali na Angleškem pod okriljem Rdečega križa za španske begunce. Samo angleška vlada je prispevala 7500 funtov. Zraven pa je angleška vlada izjavila, da ne bo več sodelovala pri podobnih akcijah, če ne bodo k zbirkam prispevale tudi druge države.

Novo linijsko ladjo, ki bo imela 35.000 ton, bodo zgradili v Franciji. Ladji bodo dali ime »Clemenceau«.

Dva vlaka sta trčila v podzemeljski železnici v New Yorku. Trčenje je bilo tako hudo, da so se vagoni prevrnili na druge. Bilo je precej mrtvih in ponesrečenih, ker sta bila oba vlaka brza.

Glavno poveljstvo japonskih čet se je preselilo včeraj iz Sanghaja v prejšnjo kitajsko prestolnico Nanking, katerega so Japonci zavzeli decembra lanskega leta.

Veliko francosko vodno letalo je odletelo čez Atlantski ocean v Ameriko, vendar pa ne brez vmesnih pristankov. Letalo se je najprej ustavilo v Azorih.

Razmerje med poljskim in nemškim prebivalstvom v Gdanskju se je precej poslabšalo. Poljaki so začeli organizirati bojkot nemškega tiska, obenem pa gre akcija za tem, da se prepove uvoz nemškega tiska iz Gdanskja v Poljsko.

V Berlinu zanikajo vse vesti, po katerih bi Nemčija in Francija v času obiska generala Vuillemina v Parizu sklenili medsebojni letalski pakt.

Vodja znane teroristične bolgarske organizacije makedonstvojstvih Vanča Mihajlov, ki je živel kot izgnanec v Turčiji, je odpotoval na Poljsko. Kakor znano, je bil Vanča Mihajlov od režima Kimona Girogijeva leta 1934 obsojen na smrt.

43.786.000 prebivalcev je štela Italija na dan 31. julija letos.

Znani laburistični poslanci Lansbury je v Bukarešti obiskal že več državnikov. Včeraj je njemu v čast zunanje ministrstvo priredilo večerjo. Poputiršjem odpotuje Lansbury v Belgrad, od tam po nekaj dneh v Budimpešto in v Prago. Atentat na dva židovska avtomobila so včeraj izvršili arabski teroristi. Pri tem sta našla smrt dva žida. Šest arabskih razbojnikov je napadlo tudi muslimansko blagajno v Hebronu. V Bejsanu pa so padli stiri teroristi v borbi s policijo.

Trgovinski sporazum med Anglijo in USA bodo bržkone podpisali 15. septembra, ko bo predsednik Roosevelt prišel iz svojega dopusta.

Odgovor na noto predsednika mehiške zvezne države Cardenas je vlada USA izročila svojemu poslaniku v Mehiki. Vsebinsko te note hranijo za enkrat v tajnosti, pač pa jo bodo objavili takoj, ko bo izročena mehiškimi vladni.

Stiri jetniki kazenskih zaporov v Filadelfiji so začeli z gladovno stavko, vendar pa so jih že peti dan našli mrtve. Jetniški ravnatelj pravi, da so se jetniki med seboj epri in potolkli. Jetniki so stavalji zaradi slabe hrane.

Spomin žrtve boljševiškega krvoločstva so počastili predvčeršnjim v vsej Franciji Španiji. Pred dvema letoma so namreč reči zaprli vse nacionaliste v Madridu in jih potem v zaporih pobili.

Evropski kongres za psihično higieno se je začel v ponedeljek v Münchenu. Največ pozornosti so zbudila predavanja prof. Leya iz Bruslja.

Veliki manevri nemške vojske mornarice, ki so se začeli ob navzočnosti madžarskega regenta Horthyja in vodje rajha Hitlerja, so imeli za cilj preizkusiti topeve pri streljanju na velike razdalje. Videlo se je, da so nemški topničarji zelo precizno in točno streljali.

14 slepih potnikov je iz Amerike v Francijo pripeljala znana francoska prekoceanska ladja »Normandie«. Pravijo, da je ladja s tem potolka vse dosedanje rekorde. Ti slepi potniki so večina še zeleni mladeniči od 10 do 25 let.

Dve bombni letali sta pozno zvečer trčili v bližini Lyonsa. Letali sta padli na tla in se vneli. Člani posadk obeh letal so zgoreli.

Izredno pohvalno se o bolgarskem letalstvu izražajo poveljniki poljskega letalstva general Rajski. Dejal je, da cenijo Poljaki Bolgare kot iskrene prijatelje, ki so v svojem delu neustrašeni in nadvse žilavi.

V zadnjih treh tednih je bilo pri spopadih v Palestini ubitih 118 Arabcev, 41 Judov in 15 angleških vojakov. V istem času pa je bilo ranjenih 86 Judov, 71 Arabcev in 26 Angležev.

Raznoterosti iz dnevne kronike

Ljubljana, 24. avgusta.

Nj. Vel. kraljica Marija v Ljubljani

Včeraj okrog štirih popoldne sta privozila po Gosposvetski cesti nenadoma dva dvorna avtomobila, ki sta se ustavila pred Bonačevim trgovino v Selenburgovi ulici. Iz prvega je stopila Nj. Vel. kraljica, ki je s svojo angleško prijateljico odšla v Bonačev trgovino, kjer se je zamudila skoro pol ure in pri tem nakupila večje število raznih pisarniških potrebščin. Pri odhodu so ji uslužbeneci izročili lep šopek cvetja.

Medtem pa, ko se je kraljica mudila v trgovini, se je na obeh straneh ceste od pošte do Knafljeve ulice nabralo zelo veliko ljudi, ki so kraljico pri vstopu v avtomobil prisrčno pozdravili. Takoj nato se je kraljica odpeljala v Leonišče h kraljeviču Andreju, ki bo, kot sta zatrčila oba zdravnika, v najkrajšem času popolnoma zdrav, kar je kraljico vidno razveselilo. Med njenim obiskom so je tudi pred Leoniščem nabralo polno ljudi, ki so kraljico pozdravljali, ko je odhajala. Za pozdrave se je zahvaljevala kraljica z roko.

Ko je nato obiskala še zlatarja in juvelirja Eberleta na Mestnem trgu, kjer si je ogledala razne zlatarske in druge umetnine, sta se oba dvorna avtomobila vrnila nazaj proti Bledu.

35 letnica Krištofovega zavoda

Letos poteka 35 let, odkar je bilo ustanovljeno v Ljubljani Krištofovo trgovsko učilišče, zavod, ki si je v teku svojega obstoja pridobil za slovensko trgovsko šolstvo mnogo zaslug.

Nekdaj je bila v Ljubljani samo Mahrova trgovska šola, ki je sicer slovela po vsej Evropi kot ena najboljših te vrste, a je bila preenostransko usmerjena in je imela obenem velik germanizacijski vpliv. Tako Slovenci vse do leta 1903 nismo imeli nobenega trgovskega učilišča s slovenskim učnim jezikom in pomanjkanje slovenskih uradnikov po raznih odvetniških, notarskih in drugih pisarnah je bilo zelo veliko. Rešitev temu je prinesel ravnatelj Josip Christof, ko je l. 1903 ustanovil tak zavod s slovenskim učnim jezikom in mu izposloval od šolskih oblasti dovoljenje, kljub raznim težkotam od strani avstrijske vlade.

Dokaz, kako je bil tak zavod potreben, je bilo veliko zanimanje zanj med mladino. Sprva se sicer na zavodu ni poučevalo toliko predmetov, kot se jih dandanes, a kljub temu je zavod želel od leta do leta boljše uspehe in danes je veliko število onih, ki se s hvaležnostjo spominjajo šolanja na tem zavodu, ki jim je dal možnost, da so si ustvarili lepo življenje. Sto in sto učencev in učenek je že zapustilo to šolo in v najrazličnejših poklicih si danes služijo svojo kruho.

Dolga leta je bil Christofov učni zavod edini slovenski trgovski zavod te vrste. Ko smo Slovenci po osvoboditvi prišli v svojo narodno državo, so zavod ponovno odobrili tudi naše šolske oblasti in tako je od leta do leta lepše napredoval in si pridobil priznanje tako od učencev, ki so se šolali na njem, kakor tudi od delodajalcev, ki so zaposlovali absolutne tege tečaja.

Odkar je odšel njegov ustanovitelj in prvi ravnatelj g. Josip Christof v pokoj, vodi zavod po odličnih izkušnjah svojega očeta sin gosp. Drago Čajanič. Na zavodu, podučuje najboljši strokovni profesorji, katerih imena so najboljše poročilo za kvaliteto zavoda. Šolnina je tako nizka, da jo lahko zmore vsakdo in tudi to je velika odlika tega zavoda.

Tak procvit in napredek, kot ga kaže Christofov zavod ob svoji 35-letnici, je najlepši dokaz, kam dovede emotorna in neumorna delavnost, zato se ob častnem elavju pridružuje najrazličnejšim in obilnim čestitkam tudi naš list, in želi tako zavodu kot njegovemu ustanovitelju in sedanemu upravniku kar največ uspeha pri bodočem delovanju!

Razne nesreče in nezgode

Včeraj popoldne se je na Marijinem trgu spet primerila težja nesreča. Ko je trgovski potnik Anton Zavrl privozil s kolesom na trg, ga je prevrnil neki avtomobil in Zavrl je padel tako nesrečno, da je dobil precej težke rane po glavi in po rokah, tako da je moral v bolnišnico. — Večja nesreča se je zgodila včeraj popoldne tudi v Linhartovi ulici. Na neki stregi je delal Vinko Alič, ki je nenadoma padel s strehe in se tako močno poškodoval, da ga je moral rešilni avtomobil prepeljati v bolnišnico, kjer pa vse do večera ni prišel k zavesti.

Smrt pod vlakom pa je dohitela pred dvema dnevi orožniškega podnarednika Janeza Erjavca iz Borovnice. V ponedeljek zvečer je imel obhodno službo in se je tik pred sedmo uro mudil

med postajama Laze in Zalog. Ko je mimo privozil tovorni vlak, se je Erjavce umaknil na drugi tir, koder pa je prav tedaj tudi prihajal vlak s precejšnjo hitrostjo, ki ga Erjavce zaradi ovinka ni pravočasno opazil, in tako ga je lokomotiva zgrabila, ga podrla na tla in ga silno razmesarila, tako da je obležal z razbito glavo. Včeraj popoldne se je mudila na kraju nesreče orožniško-železniška komisija, ki je ugotovila, kako se je nesreča primerila, in je dala prenesti truplo v mrtvašnico v Dolskem, odkoder pa so ga danes zjutraj ob devetih prepeljali na stroške pokojnikovih stanovskih tovarišev v Savo pri Litiji, kjer stanuje pokojnikova žena z dvema otročkoma in tukaj so ga danes ob desetih pokopali.

Wolfovo ulico še vedno prekopujejo

Zaradi zidave nove Mayerjeve palače na voglu Marijinega trga in Wolfove ulice je bilo treba temeljito regulirati tudi Wolfovo ulico samo. Dela so trajala precej dolgo in pri tem je mnogo trpel promet na Marijinem trgu, ker je bil vsak odvoz v Wolfovo ulico nemogoč. Končno se je zdelo, da bodo ulico v kratkem morda le odprli, kajti globoki jarki so bili že zasuti in je bil vsaj promet s kolesi in manjšimi vozovi mogoč, toda pred nekaj dnevi so začeli cesto na novo izkopavati in ni tako nobenega upanja, da bo ulica v doglednem času spet sposobna za promet.

Mayerjeva palača je v glavnem že dodelana. Zdaj jo dokončujejo še v notranjosti in stranke se bodo lahko še pred zimo vselile v stanovanja. V frontali izloži, ki gleda na Marijin trg, so enoči razstavili darila, ki jih bo razdelil žreb posetnikom jesenskega velesejma. Darila obstoje iz motornega kolesa, živalnega stroja, radijskega aparata in 30 koles ter vzbujajo precej pozornosti, ker se skoraj slednji človek, ki gre tod mimo, ustavi pri izloži in si ogleduje razstavljene predmete.

Ljudje se vračajo

Ljubljana, 24. avgusta.

Ze postaja hladnejše, prav močno pa se začne tudi poznati, da so dnevi krajši. Zjutraj nas pozdravi sonce šele pozno. Večinoma so jutra meglena, kar nehoti nam priha na misel, da je letošnje poletje po večini že v kraju. Ne bo dolgo, pa se bomo znašli v jeseni. Zvečer se mnogo prej in večer niso več prijetno topli, prav hladno je že večkrat, posebno po daljšem deževju, ko nam nenadni hlad varljivo obeta lepše vreme za daljša. S kopanjem ni nič, le največjeje še pohite o priliki na Savo ali pa na bližnja kopališča, pa tudi ti ne vsak dan. Res, ne bo dolgo, ko bomo morali — za prvi čas — začeti oblačiti površnike. Spet nas bo obiskala jesen.

Mesto se pomalem polni

Od srede junija naprej vsako leto naše mesto nekako omrtvi. Koliko znanih obrazov pogrešate? Vprašate znanca, kje so bili: odgovor je vedno isti — na dopustu, na počitnicah, na »kratkem oddihu«. Zdaj pa pomalem mesto spet začenja oživljati. Prvi oznanjevalce dejstva, da bo mesto v kratkem pokazalo svojo normalno življenje in po določbo, so študentje, tisti, ki so bili ob koncu šolskega leta spodleteli, pa morajo jeseni prej s počitnic, ki itak niso bile kaj prida, da se še nekoliko pripravijo za bližnji ponavljalni izpit. Zivahnejše postane na ljubljanskih ulicah, posebno Aleksandrova cesta oživi, zlasti ob večernih urah. Na ulicah srečate zdaj že vse bolj pogosto tiste svoje znanca in »znane obrazce« (v Ljubljani se menda poznamo prav vsi ljudje, vsaj »po obrazcu«) Porjavili so bili o počitnicah, zdravi se vam zde — in če sami niste bili uveljavljeni nikamor, ste jim za užitek kar nekoliko neugodni. Da, da! Vsak si ne more privoščiti počitnic zunaj, zlasti dandanašnji ne! Vaši znanci in prijatelji, ki imajo kaj več pod palcem ali pa so morda pridnejše in vestnejše varčevali kot vi — pa so si take počitnice kar lepo privoščili! Zdaj je izginil eden, pa spet drugi. Od srede avgusta naprej se začnejo spet kazati na ljubljanskih ulicah. Marsikaj imajo zanimivega povedati, vi pa morate biti skoraj tihi, saj se v Ljubljani že itak, poleti pa sploh skoraj ne, zlepa ne zgodi kaj takega, kar bi bilo res zanimivo ali pa vsaj pošteno vredno omembe.

Julij je bil lepil

Tisti, ki so si svoj dopust izbrali letos meseca julija, so uganili prav dobro. Julij je bil še nekaj v redu, v avgustu pa je začelo vreme nagajati že kar s prvimi in kakor je videti, je trdno namenjeno, da ga bo lomilo še naprej, najmanj tja do prvega septembra. Kdor je šel julija na oddih, si

Pripomba k nesreči pokojnega Justina

Predvčerajšnjim smo v poročilu o nesreči na Triglavu, katere žrtev je postal g. Rajko Justin, zapisali tudi to, da je baje napisal pred odhodom na Triglav v Vratih sledeče besede: »Pozdravite prijatelje! Naknadno smo izvedeli, da teh besed ni zapisal posrečeni Justin, temveč neki dr. Prazich iz Osjeka, ki je bil na Triglavu istovestno kot Justin. Pokojnik je namreč erečal gori nekega Tržičana, ki je bil do gole tu njegov stanovski tovariš. Omenjene besede je Justin kalcikal temu prijatelju kot poslednje naročilo nekaj trenutkov prej, preden je omahnil. Zaradi tega jih je dr. Prazich, ki je popisal ob povratku s Triglava kot očividce kratak potek nesreče, tudi napisal. To se nam je zdelo potrebno popraviti, kajti besede, ki naj bi jih bil zapisal pokojni Justin, bi se bile utegnile drugače tolmačiti, s čimer bi se lahko zalil spomin pokojnika, ki je bil tako v znanstvenem kot turističnem svetu zelo spoštovan in čigar nesrečo je povzročila kap.

K opustitvi državne ceste čez „prihovske klance“

Slov. Konjice, 22. avgusta.

Državna cesta Maribor—Celje pelje med Slov. Konjicami in Slov. Bistrico preko dveh tako zvanih »prihovskih klancev«, kakor se imenujeta navadno preloški in vrholjski hrib, preko katerih drži cesta v hudem vzponu in velikih ovinkih. Vseh ovinkov je pet, največja in najnevarnejša eta »Sitarjev breg« na zahodni strani Prelog in zadnji vrholjski. Varno vožnjo pa ovira še dolžina vzpona, kar otežkoča že itak težavni promet, posebno pozimi.

Oba hriba, posebno pa ovinki, so bili že pozorišče neštetihi nezgod in nesreč. To potrjuje tudi dva spomenika: eden pod »Sitarjevim bregom«,

Obvestila

Drž. tehnična srednja šola v Ljubljani. Vpisovanje v prve letnike vseh oddelkov, t. j. na Tehniško srednjo šolo (arhitektonsko-građbeni, strojni, in elektrotehniški odseki), na delovodsko šolo (građbeni, strojni, mojstrski, elektroinstalaterski in mizarjski mojstrski odseki) za možko obrtno šolo (kiparski in rezbareški, keramiški in graferški oddelki), na žensko obrtno šolo (oddelek za obleke, oddelek za perilo in oddelek za vezenje) ter na banovinsko šolo za glašila bo v četrtek, dne 1. septembra in v petek, dne 2. septembra t. l. od 8 do 11. Podrobnejša navodila glede vpisovanja in o pričetku šolskega leta 1938-39 so objavljena na razglasni deski v šolskem vestibulu.

Umetnostna razstava bratov Vidmarjev. Po daljšem presledku bosta slikarja Drago in Nando Vidmar spet razstavila izbor svojih del v Ljubljani. Razstava bo obsegala okoli 80 del — olj in grafik. Pretežna večina del je posvečena življenju in zemlji našega človeka. Razstava bo odprta v Jakopičevem paviljonu od 3. septembra dalje.

drugi pa na vzhodni strani vrholjskega hriba nekoliko niže pod Grablecom. Prvi nas spominja na smrtne nesreče kolesarke, drugi pa na smrtno ponesrečenega avtomobilista. Spomenika stojita kot glasni opomin vsem voznikom, naj bodo pri prehodu preko »prihovskih klancev« skrajno previdni.

Zaradi nepremostljivih prometnih težkoč na tem odseku drž. ceste se je že pred davnim časom pojavila želja po prestavitvi ceste. Omenjeni dve smrtni nesreči pred 9 leti sta zamisel dovolj podkrepili.

Izvedo, da se delajo načrti za prestavitev ceste. Prav! Mnenja smo, da je edino pravilna rešitev izpeljati državno cesto od Sp. Ločnice čez Sv. Vencelji, Oplotnico do Sl. Konjice. Kar sedanje banovine naj se razširijo. Vsaka druga rešitev križnega problema je iz gospodarskih kakor iz prometnih vidikov manj izdatna!

Prosvetno-mladinski tabor v Dobrniču

Ob 35 letnici društvenega delovanja si je Prosvetno društvo v Dobrniču postavilo nov Prosvetni dom. Blagoslovitev tega doma bo 4. septembra t. l. združena z velikim prosvetno-mladinskim taborom, ki bo pod pokroviteljstvom g. ministra dr. Kreka.

Dolenjska mladina bo s prireditvijo v Dobrniču za letos v glavnem zaključila svoje taborenje. Ta mladina hoče pokazati, da ne spi, da dela pogumno za blagor naroda, iz katerega je izšla. Dobro se zaveda, da je le v nji bodočnost in da se ne poudarja brezmiselno, da mladina Tvoja je bodočnost.

Izpred obrtnega sodišča

Bolezniški teden

Po § 219 obrtnega zakona obdrži službojennik svojo pravico do plače, če je po najmanj 14 dnevem službovanju zaradi bolezni ali nezgode ne več kot en teden zadržan opravljati svojo službo in tega ni zakrivil namerno niti s hudo malomarnostjo. Tote je izločeval od stavenika boleznino za 5 dni. Tote se je na

Redno vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska c. 15 je vsak dan dopoldne in popoldne. Zavod je priznan od kr. banske uprave in ministrstva trgovine in industrije ter organiziran kot redna enoletna trgovska šola. Učence (neke) pripravljajo za vsakokratno pisarniško službo. Tudi veljajo izpričevala kot dokaz dovršene vajeniške dobe in eno leto in pol pomočniške prakse, zato se lahko otvori lastno trgovsko podjetje ob zadostitvi ostalih zakonskih predpisov. Zavod je največji in najmodernejši opremljen te vrste. Vse informacije, šolska izvestja in poročila s slikami daje ravnateljstvo brezplačno pisмено ali osebno.

Vpisovanje vajencev in vajenk v strokovno nadleževalno šolo v Novem mestu za šolsko leto 1938-39 bo v nedeljo, 28. avgusta 1938 od 9 do 12 dop. v pisarni strokovno-nadaljevalne šole. Redni pouk se bo pričel v četrtek 1. septembra 1938. Pouk na tej šoli morajo posećati vsi vajenci in vajenke iz Novega mesta, Zanje vasi, Smihela, Broda, Irce vasi, Drške, Gotne vasi, Regerče vasi, Braljšina, Cegelnice in Ločno.

stavbi poškodoval, dobil je bolniški listek, zdravnik ga je spoznal za delanecmožnega; bovan je bil 5 dni. Ker mu stavbenik ni hotel za teh 5 dni plačati mezde, je prišla tožba. Stavbenik se je branil plačilu in je navajal, da si je Tone naklonil poškodbo z veliko malomarnostjo. Toda ta trditve se je izkazala za neresnično. Priča je izpovedal, da je bila poleg odra prislonjena 1 m dolga, 40 cm široka in 5 cm debela deska. Priča je na odru premaknil neko 4 m dolgo desko, oder se je zamajal, pri čemer je prej omenjena prislonjena deska padla proti Tonetu in ga ranila na desni nogi. Tone je bil od deske oddaljen kakih 75 cm in ni videl, kaj dela priča na odru. Priča je bil mnenja, da je bil Tone sam kriv, kajti če on ne bi bil tamkaj stal, bi ga tudi deska ne bila zadela. Tudi sodišče je bilo mnenja, da ne bi bil Tone poškodovan, če ne bi bil tamkaj navzoč, ni pa moglo priti do zaključka, da bi bila to velika malomarnost, če je Tone delal in ni videl, kaj se nad njim godi. Stavbenik je moral plačati boleznino za 5 dni. Pritožil se ni.

Meščanska šola v Konjicah ustanovljena

Z odlokom prosvetnega ministra je v Slov. Konjicah ustanovljena meščanska šola. Pouk se bo v prvem razredu pričel 9. septembra, ostali trije razredi bodo uvedeni postopoma vsako leto. Naše prebivalstvo je s to prepotrebno kulturno ustanovo zelo mnogo pridobilo.

Letalski miting v Celju

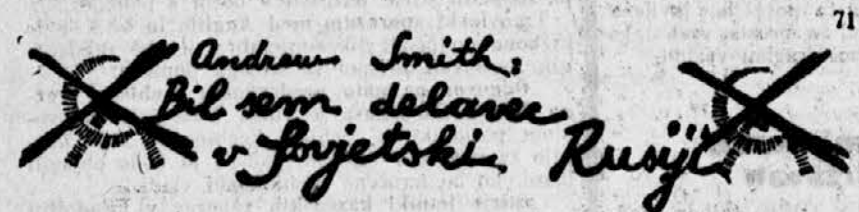
pod pokroviteljstvom Nj. Viš. kneza nam. Pavla.

V okviru proslave 10 letnice obstoja tukajšnjega mestnega odbora Aero-kluba se bo vršil dne 4. septembra na travniku g. inž. Ježovnika velik propagandni aero-miting. Pokrovitelj te prireditve je Nj. kraljevske Visočanstvo priac Pavla. Na programu so akrobacije z jadralnimi in motornimi letali, odskok s padalom ter zračni napad na improvizirano naseje. Posebna privlačnost za občinstvo bo zračni kret — vožnje občinstva z udobnim in zanesljivim letalom. Pred začetkom samega mitinga bo prečistišči g. opat blagoslovil dvoje jadralnih letal, katere so zgradili izključno člani jadrne sekcije, sami domačini. Vabimo vse letalstvo naklonjeno občinstvo, da se mitinga udeleži. Vsi gostilničarji, prodajalci hladilnega in drugih živil, ki bi želeli postaviti stojalce ob letališču ob priliki letaleškega mitinga, naj se takoj zglašajo pri odborniku Aero-kluba dr. Mikuletiču Furtunatu. Cankarjeva ulica 9 zaradi podrobnega dogovora. S seboj naj prinesejo pisмено ponudbo.

St. Jernej

Posestne spremembe. Hranilnica in posojilnica v St. Jerneju, ki je imela namen zidati na trgu večje poslopje, je kupila sedaj hišo gospe F. Volovec za 360 tisočakov.

Šolsko vprašanje. Naša občina ima po nalogu ministrstva namen graditi novo šolsko poslopje, ker sedanje nič več ne zadostuje in so razredi raztreseni po St. Jerneju. Sedaj je sklenila občina zgraditi na šolskem vrtu posebno stanovanje za nadučitelja, da pridobi nekaj prostora za razrede. Proračun znaša 93 tisočakov. Ker imamo do sedaj s podobnim zaslinim reševanjem šolskega vprašanja slabe izkušnje, bi morda bolj kazalo pristopiti končno k proučitvi celotnega vprašanja in ga ne odpraviti z dragimi zaslinimi investicijami.

Naslednje jutro, bilo je ob osmih, je prišel v sobo dr. Knikuta. Hotela sem vedeti, kaj se bo zgodilo, zato sem ostala na preži za vrati. Silnila sem tale razgovor:

»No, kaj pa delaš ti tu?« je rjovel zdravnik. »Tvoje bivanje tu je končano, mi nimamo več skrbiti zate. Nič, razumeš? To ni bolnišnica. To si predrzna, da si upaš zahtevati rjuh!»

Ta trenutek sem odprla vrata in stopila v sobo. Dejala sem zdravniku, da sem jaz zahtevala perilo za Sonjo. V zadregi je zardel, prav tako pa tudi njegova žena, ki ga je spremljala kot strežnica.

Sonja je ječala:

»Saj ne morem danes domov taka, kakor sem.«

»Prav. A tu tudi ne moreš ostati, je mrzlo ponavljal možak.

Nesrečno dekle je tožilo:

»Toda saj nimam niti kopejke, da bi lahko šla. Prosim te, doktor, piši na sovhoz, odkoder sem prišla, naj mi pošljejo denar, da bom mogla domov. Potrebujem samo petnajst rubljev!«

Zdravnik je brezbržnost dejal:

»Kaj to mene briga!«

Sonja je vsa drhteča od vročine silila vanj:

»Ali boš potem vsaj prosil ravnateljca, naj piše na sovhoz ali ne?«

»Pojdi sama k njemu, če hočeš.«

Po teh besedah sta doktor in njegova spremljevalka zapustila sobo. Sonja se je z zadnjimi močmi spravila s postelje in se vlekla po hodnikih do ravnateljeve pisarne.

Cez deset minut se je vsa v solzah vrnila od tam. Ihte se je vrgla na posteljo:

»Niti poslušati me ni hotel, je vpila. »Se pes bi se me bil usmili! Toda ta brezsrčnež ni maral dati dobre besede bolni delavici!«

Sklenila je torej, da pojde v mesto k prijateljici, katero je imela tam, in da bo to poprosila še za tisto, kar ji je manjkalo za vožnjo. Skušala sem jo pregovoriti, naj opusti ta načrt, zakaj bila je prebiska za tako pot.

Opirala se je ob zidove in se opotekaje odpravila na pot proti mestu. Čez štiri ure se je vrnila vsa zdelana in izčrpana. Bila je na koncu svojih moči. Posrečilo se ji je dobiti 20 rubljev. Bilo je ob treh popoldne.

Po dolgem razgovoru s strežnico in oskrbnikom se mi je posrečilo, da sem dobila zanjo nekaj ruhe in rib.

Se tiati večer je Sonja odpotovala domov...

XXXIII. POGLAVJE

Stavka gladujočih.

Moja žena pripoveduje:

»V zdravilišču sem si pridobila

veliko prijateljev, prav tako v mestu Feodosiji. Povsod so me poznali pod imenom »Andrejevna inostranka.«

Med prijateljicami sem imela tudi strežnice in sobarice iz hotela. Pravo veselje in užitek sem imela, kadar so mi pripovedovale zgodbe svojega življenja. Mnogim izmed njih so moze povzeli ljudje iz GPU, tedaj ko je v Feodosiji izbruhnila zaradi lakote velika stavka. Zaradi te krajevne vstaje so vse voditelje, sedem in dvajset po številu, postavili pred puške in jih ustrelili za vzgled ostalemu prebivalstvu.

Njihovo pripovedovanje me je spominjalo na grozo, v kateri sem videla svojo sosedo iz Moskve, gospo F... ko se je vrnila z obiska pri svojih v Puškinem. Pripovedovala mi je, da so prebivalci tega kraja prenehali z delom, dokler jim ne bi dnevni obrok kruha zvečali. Grozilo so tudi, da bodo zažgali.

Obstali so v Puškinu poslale tri polke vojakov. Voditelji stradalajočih so postrelili, veliko udeležencev pa pomatili v ječe. Moskovski listi niso o tem črhali niti besede seveda.

Tu sem zdaj imela priliko, da sem se iz prvega vira poučila o tistih žalostnih dogodkih, o katerih mi je pripovedovala moja sosedka.

Ena mojih najboljših prijateljic v zdravilišču je bila Tanja, mehanikarka iz Moskve, imela je kakih pet in dvajset let in se je polagoma zdravila od hude živčne potlačnosti. Obiskoval jo je neprenehoma prihajal možki, ki je bil nekaj starejši od nje in ki ji je bil začuda podoben. Zdelo se mi je, da se imata nežno rada. Izpraševala sem, kdo bi to neki mogel biti.

Nekega dne sve sedeli druga po-

Od tu in tam

O Dimitriju Ljotiču zadnje čase kar nič ni bilo slišati. Glas o njem pa je šel po deželi spet po njegovem velikem uspehu, ki ga je doživel na svojem političnem shodu v Preljini blizu Čačka. Prav za prav je bila to konferenca, da ne bomo rekli preveč ali premalo. Z nekaterimi svojimi somišljeniki se je prijeljal ob napovedani uri, prav za prav se malo prežgaj, v Preljino. Takoj s kolodvora se je Ljotič podal v neko bližnjo pravoslavno cerkev, kjer je bila tedaj ravno služba božja. Ta cerkev stoji v neposredni bližini kavarnice, kjer je bila napovedana Ljotičeva konferenca. Se pred konferenco je prišlo v kavarni do precej hudih preprirov, tako da Ljotič kar ni mogel več odgovorjati na vsa vprašanja, ki so mu jih zastavljali tamkajšnji kmetje. Ta debata je izzvenela v vzklake »Dol z Ljotičem!«, »Dol z Zboriščem!«. Kmalu pa so začeli padati tudi udarci, in da bi bila »slavnost« tem večja, še strelji iz samokresov. Ljotič se je z nekaterimi svojimi najbližjimi umaknil na dvorišče kavarnice na varno. Zunaj pa je bila prava bitka. Ko so počili strelji, se je del množice razšel, le Ljotič čvri nasprotniki so s kamenjem in palicami nadaljevali boj. Ko se je kmalu zatem Ljotič spet prikazal, mu je nekdo vrzel težek kamen v lice. Boj bi bil najbrže trajal do popolne zmagave tamkajšnjih kmetov, če ne bi bili v tem trenutku še prihili otročniki in naredili red. Ranjenec, od katerih sta bila dva obostreljena, so morali brž prepeljati v bolnišnico, da so jih še rešili.

Hmeljarstvo je okoli Slov. Konjic neznatno. Znano je, kako je mnogo naših kmetovalcev pred nastopom gospodarske krize na veliko pričelo z gojitvijo hmelja v nadi, da bodo z njim dvignili svoje, pa tudi splošno gospodarsko stanje tukajšnjih krajev. To je bilo takrat, ko je bila cena hmelja tako visoka. Po Dravinski dolini in pod Pohorjem je v kratkem razdobju nastalo mnogo hmeljskih nasadov, kamor so kmetovalci vložili mnogo denarja. Na veliko presenečenje in škodo pa je kmalu nato cena tako popustila, da je večina naših novih hmeljarjev izbrle sadike ter razji posejale z žitom. Iste so storili tudi mnogi drugi. Naši kmetovalci niso mogli nasadov vzdrževati zaradi pomanjkanja denarnih virov. — Danes se še bavi pri nas s hmeljarstvom le malenkostno število posestnikov, pa še ti nocoje imeti večjih nasadov, tako da ono ne igra v kmetijstvu tukajšnjega okraja nikake vloge, čeprav so tla zanj nadvse ugodna.

Prvo letalo, ki bo vzdrževalo promet na progi Beograd-Tirana, preko Podgorice, je včeraj odletelo z zemunske postaje. Ob tej priliki se je zbralo na zemunskem letališču veliko število uglednih oseb, med drugimi zastopnik zunanega ministra, upravni odbor in ravnateljstvo Aeroputa, poveljnik civilnega in vojaškega letalstva in drugi. S prvim letalom so se na to pot podali predsednik Aeroputa, zastopnik belgrajske občine in predstavniki časopisov. V Podgorici jim je bil prirejen priredjen sprejem. Ta nova proga med Beogradom in Tirano je skrajšana za dve uri. V Tirani so prve potnike sprejeli odlični zastopniki, med drugimi predstavniki našega poslanstva z osebjem, zastopniki nemškega, italijanskega, turškega, grškega in romunskega poslanstva ter zastopniki italijanske letalske družbe »Ala Littoriale« in številni drugi. Letalo se je vrnilo še isti dan nazaj v Beograd.

Italijanski parnik »Vulkanar« se je včeraj na svoji poti iz Trsta v Newyork, ustavil za nekaj časa v Dubrovniku. Na njej je bilo 498 potnikov, katerim se jih je v Dubrovniku pridružil še osem. Poleg tega pa so naložili v Dubrovniku na to italijansko ladjo osem vagonov zdravilnih zelišč. Potniki so v Dubrovniku izstopili in si ogledali mesto in njegove znamenitosti, nakar so nadaljevali svojo pot proti Ameriki. Isti dan se je v Dubrovnik vrnila s krožnega potovanja po Orientu naša ladja »Kraljica Marija« s 40 potniki.

350 letnico rojstva velikega hrvaškega pesnika Ivana Gunduliča obhajajo letos na Hrvaškem. V znak hvalečnosti temu priljubljenemu pesniku bodo v času »Hrvaškega kulturnega tedna«, ki bo od 28. avgusta do 4. septembra, izdali posebne znamke z Gunduličevimi sliko. Te znamke bodo v omenjenem tednu Hrvatje lepili na svoje poštne pošiljke. Sicer to ni obvezno, vendar smatrajo za dolžnost vsakega zavednega Hrvata, da kupi in lepi na svoja pisma in dopisnice te znamke, kajti čisti dobriček je namenjen fondu za pobijanje nepismenosti. Poleg tega pa bo — tako se posebno poudarjajo — to zelo uspešna propaganda za hrvaško kulturo. »Hrvaški prosvetni klubi« je že zdaj razposlal na vse strani te znamke s prošnjo, da jih ljudje pridno kupujejo in se drugim priporočajo.

»Ah, moje sirote, otroci,« so bile zadnje besede, ki jih je spregovoril umirajoči zdravnik in srbski književnik dr. Radič. Kot zdravnik je služboval v Vrnjački banji. Bil je tako dober človek, da je njegova dobrota prišla v pregovor. Če so tamkajšnji ljudje hoteli kdaj koga pohvaliti, so dejali, da je »tako dober kot dr. Radič«. Dan pred smrtjo ga je obiskal v Vrnjački banji tudi minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković. — Nekaj svojih literarnih del je objavil po raznih revijah ter časopisih. Imel je še dosti načrtov, kaj bo še vse napisal, pa ga je v 46. letu starosti prehitela smrt.

Težka avtomobilska nesreča se je pripetila pri vasi Osanice na poti med Gorazdo in Foča v Bosni. S tovarnim avtomobilom, ki je bil težko naložen, se je peljal lastnik avtomobila in štirje delavci. Blizu Osanice je nenadoma odpovedal volan in avto je začel drveti po bregu navzdol naravnost v reko Drino. En delavec je medtem že skočil iz avtomobila, pa je pri tem tako nesrečno priletel, da je ostal na mestu mrtve. S skokom iz avtomobila se je skušal v zadnjem trenutku rešiti še drug delavec. S prsi pa je tudi tako nesrečno priletel v reko Drino, da je že med prevozom v bolnišnico umrl. Avto je zavozil v Drino, obenem z lastnikom in ostalima dvema delavcema. K sreči pa so se vsi trije rešili.

Silen vihar je divjal na Jadranskem morju predvčerajšnjim. Nekaj manjših ladij in ribičkih čolnov je vihar zalotil k sreči blizu obale in so se te mogle še pravočasno umakniti na varno. Le za en čoln, s katerim so se podali ribiči lovit v bližino otoka Visa, se niso ugotovili, kaj je z njim. Ko se je vihar polegel, so se podali na pomoč temu čolnu takoj nekateri drugi čolni, ki pa dozdaj še niso imeli uspeha pri iskanju. Tudi iz Splita poročajo, da je bilo ta dan morje silno nemirno in da je bil za nekaj časa ustavljen ves pomorski promet.

Odgovor dramskega osebja na razglas upravnika g. Zupančiča

Na razglas št. 1704 z dne 20. VIII. t. l. g. upravnika Otona Zupančiča, v katerem nam sporoča, da bodo mesečni prejemki za avgust izplačani v prvi polovici prihodnjega tedna in v katerem nas poziva, da vršimo nemoteno svojo službeno obveznost točno po načrtu skušeni, ker bo v nasprotnem primeru primoran »postopati po zakonu« je dramsko osebje, zbrano na sestanku 23. t. m. dopoldne sklenilo odgovoriti sledeče:

Delo na odru je bilo doslej samo prekinjeno in kaljeno zaradi spontanega razburjenja celokupnega članstva. Delo bo takoj zavzelo normalne oblike, kakor hitro bodo odstranjeni vzroki, ki so navedeni v spomenici, ki smo jo oddali z veemi podpisi dramskega članstva v petek, dne 19. t. m. in kakor so jo objavili ljubljanski dnevniki. Pomnimajmo, da niti razglašena obljuba sama, niti omejena samo na izplačilo tomesečnih zasotankov, ni imela na podlagi dosedanjih izkušenj pomirjevalnega učinka.

Glede na »postopanje po zakonu« s strani uprave, pripominjamo, da si v svesti svojega dela in svojih pravic ne želimo ničesar bolj goreče kakor temeljite, objektivne in uradne preiskave, ki bo nepristransko ugotovila dejanske proizvoditelje sedanjega stanja.

Z ogorčenjem zavračamo nadalje besede g. dramskega ravnatelja Pavla Golice, s katerimi je imenoval na setanku dramskega članstva, ki ga je sklical v soboto dopoldne ob pol 12 na odru dramskega gledališča in s katerimi je imenoval naše upravičeno razburjenje »sabotažo«. Temu izrazu se šudimo tembolji, ker je g. ravnatelj v istem govoru ponovno naglašal, da je naš prijatelj, da priznava upravičenost naših zahtev na vsej črti in da bo naše težnje tudi sam podpiral pri upravi (o kateri pa govori g. ravnatelj stalno tako, kakor da on sam ne bi bil član iste uprave).

Glede na neumestno svarilo g. ravnatelja P. Golice, da se lahko zgodi, da bodo vsaj »nekateri« lahko doživeli s tem v zvezi nevesne posledice, izjavljamo, da smatramo take in podobne izjave za nezaupanje naši zrelosti v presoji leta in leta trajajočega stanja in poudarjamo izrecno, da se bomo znali proti vsakršnim tovrstnim škodljivim ukrepom s strani uprave pravočasno in primerno zavarovati.

V interesu splošnega pomirjenja in pravilnega, uspešnega gledališkega dela pa si dovoljujemo pri tej priliki še enkrat, in sicer ponovno opozoriti na nekatere najvažnejše točke našega upravnega sistema, ki so v tej zvezi nujno potrebne temeljite spremembe. Po našem spoznanju so te točke sledeče:

1. Uprava mora poskrbeti, da bodo po sedmih letih dosedanje prakse izplačevanja mesečnih prejemkov v več obrokih odslej za vselej prenehale in da bo izplačevala redno natančno določene prejemke vsem članom točno vsakega 1. v mesecu.

2. Uprava mora poskrbeti, da bo repertoarno gradivo temeljito pretehtano, izbrano in določeno za studij, tudi pravočasno oddano v delo režiserju in igralcem, tako da zaradi nerednega, prepoznega in malomarnega dobavljanja gradiva ne bo zastajalo pripravljane pri skušnjah, odnosno izvajanje pri predstavah.

3. Izbrani repertoar mora biti zlasti v operi po izboru takega značaja, da ne bo objektivno dokazljivo celotnemu gospodarstvu gledališča v škodo, posebno če morajo posledice takega gospodarstva občutiti vedno izvajalci sami na svojih plačah.

4. Sistem upravljanja celotnega premoženja in zaposlitve nastopajočega osebja je treba v jedru spremeniti, pri čemer spet ponovno opozarjamo na opero, kjer so potrebne te spremembe zlasti v pogledu rentabilnosti angažmajev in stalnih domačin ter tujih gostovanj.

5. Uprava mora temeljito in z vsjo potrebno pozornostjo povečati skrb za propagando celotnega gledališkega dela (ki se očituje n. pr. v zbiranju abonementov, v dnevnih oglasnih službi, v slikovnem gradivu, v »Gled. listu«, letnih poročilih, v smotno urejenem gostovanju po slovenskih in neslovenskih krajih itd.) s čimer bi neprestano obveščeni in dvigali zanimanje za gledališče v javnosti.

Ker smo v zadnjih letih po dolgem predmetnem razmišljanju in pretresanju ter temeljitih praktičnih izkusih, na lastnem delu spoznali, da so navedene zahteve najbistvenejšega, življenjskega pomena za ohranitev in za pravi razvoj slovenskega gledališča, ki ga — izrecno poudarjamo — smatramo za splošno narodno kulturno dobro in za plod pretežno našega prizadevanja in napora, izjavljamo odločno, da bomo v tej borbi za osnovne pravice našega gledališča zastavili do skrajnosti vse sile, ki so našemu skupnemu nastopu na razpolago.

Prepričani smo, da bo pravilno poučeno in pošteno čutečo javno mnenje v tej borbi na naši strani.

Podpisi vsega dramskega osebja.

Ljubljana, 23. avgusta 1938.

Šahovski turnir v Osjeku

Lešnik še vedno prvi, čeprav je v zadnjem kolu počival

Osijek, 24. avgusta. 14. kolo imajo igralci, ki se udeležujejo šahovskega amaterskega turnirja v Osjeku, že za seboj. Preostajata vsega skupaj le še dve koli in bo tako v četrtek zvečer ta turnir, ki ni bil tako nezanimiv, končan. Če drugače ni bil zanimiv, je bil vsaj po tem, da sta že takoj v prvi polovici odstopila dva igralca in sta ta svoj odstop opravičevala z boleznijo. Nekateri so št na njun račun privoščili tudi malo šale, ko so začeli širiti novice, da sta obojela zaradi obacila 0«. Ta bacil pa ni dobil imena po črki »O«, pač pa po številki »0«. V nobenem primeru pa ne spadata med igralce na šahovskih turnirjih, če sta bolna ali pa če sta se raje prej izmuznila.

V 14. kolu se točke prvega na tabeli, Lešnika, niso pomnožile, ker je ta dan počival. Kljub temu pa ga v tem kolu ni še nihče dohitel, ker sta bili igri najnevarnejših njegovih

tekmecev prekinjeni in utegneta biti obe remis. V tem primeru bi bil Lešnik še vedno za pol točke pred Šiško in Rabarjem, čeprav je v zadnjem kolu počival. Rabar je igral v tem kolu z Bayerjem. Igre nista končala, Rabar stoji morda za spoznanje bolje in bo partijo težko dobil, če mu ne bo Bayer pomagal... Šiška je igral z Müllerjem. Že kmalu v začetku igre je Šiška žrtvoval figuro, pa je bila igra prekinjena še vedno v boljši poziciji zanj. Šiškošek se je spoprijel z Jonkejem. Niti po dveh prekinitvah igre nista končala in se zdi, da jo utedne Jonke še dobi. Če Rabar in Šiška oba dobita ti dve svoji prekinjeni partiji, bodo po 14. kolu kar trije, ki so dosegli 9,5 točk: Lešnik, Šiška in Rabar.

Stanje je zdaj tore: Lešnik 9,5, Šiška in Rabar 8,5 (1), Šubarić 8, Pavlović in Carev 7,5, Rajković, Avirović 6,5, Jonke 5,5 (1), Martinč 5,5, Müller in Šiškošek 5 (1) itd.

Vpisovanje v mariborske šole

Maribor, 23. avgusta. Šole bodo zopet kmalu odprle svoja vrata. V kratkem se bodo pričela vpisovanja. Na II. državni deški meščanski šoli v Mariboru (Magdalenka šola) bo vpisovanje 1., 2. in 3. septembra, vsak dan od 8 do 12. V to šolo se sprejemajo učenci, ki stanujejo v Magdalenskem okraju in v okoliških občinah na desnem bregu Drave, a se ne vozijo z vlakom v šolo. Pri vpisovanju morajo predložiti: izpričevalo, davčno potrdilo, novinski krstni list, izvenmariborski učenci pa še potrdilo občinskega urada, iz katerega bo razvidno, v kateri občini stanujejo. Pravni izpiti bodo 4. septembra. Ostalo je razvidno na oglasni deski. — Na državni klasični gimnaziji bo vpisovanje po naslednjem razporedu: Za IV.—VIII. razred dne 1. septembra od 8 do 10, za II.—III. razred 2. septembra od 8 do 10 in za I. razred 3. septembra od 8 do 11. Učenci drugih zavodov se zglašijo za vpis v zgoraj določenih urah in dneh v ravnateljevi pisarni. Učenci se opozarjajo, da prinesejo s seboj vse v letnem poročilu našete listine, ker brez teh ne bo nihče vpisan. Otvoritev služba božja bo 12. septembra ob 8 v Alojzjevi cerkvi. Po sv. maši gredo učenci v učilnice.

Mariborski sejni zaradi slinavke ukinjeni

Maribor, 23. avgusta. Nevarna živinska kuga slinavka in parkljevka se je pojavila že v mariborski okolici. Opazili so prve primere v Bolgovi pri Mariboru. Kuga je nastopila v hlevih nekaterih tamošnjih posestnikov Domneva se, da so jo zanesli prekusi s hrvaškimi prašiči, ki so jih pripeljali iz Varaždina. Podvzete so vse mere, da se ta bolezen zatre v kalli, da se ne bo razširila na okoliške vasi. Mariborsko mestno poglavarstvo je zaradi tega do nadaljnjega prepovedalo sejne v Mariboru. Prepovedani so živinski in svinjski sejni, ki so vsak teden. Tudi v obeh mariborskih okrajih bodo sejne prepovedani.

Kako so kovčegi češkega avtomobilista prispeli v Čakovec

Maribor, 23. avgusta. Pretekli petek se je peljal na svojem avtomobilu skozi Maribor češki državljani Jaroslav Brych. Vračal se je domov v Prago z naše riviere, kjer je preživel počitnice. Na Glavnem trgu v Mariboru je opazil prometni stražnik, da so na češkem avtomobilu potrgani jermeni, ki so držali zadaj na avtomobilskem podstavku kovčega, teh pa ni na

avtomobilu. Ustavil je avto ter opozoril vozača na ta pojav. G. Brych je sedaj videl, da je kovčega neke na poti izgubil. Ker jih je v Celju, kjer se je ustavil, še imel na avtomobilu, jih je moral izgubiti neke med Mariborom in Celjem. Odpeljal se je takoj nazaj ter je res našel en kovčeg za Slovensko Bistrico v smeri proti Konjam, trije kovčegi pa so izginili. Naše oblasti so začele za temi kovčegi poizvedovati in danes je prišlo v Maribor obvestilo, da so bili najdeni v Čakovcu. Orožniki so izvedeli, da prodaja neki St. Vukelič iz Macincev pri Čakovcu neke obleke in perilo. Obiskali so ga ter so ugotovili, da izvirajo te obleke iz kovčegov, ki so bili last Čeha Jaroslava Brycha. Vukelič je priznal, da je našel kovčega na cesti med St. Bistrico in Konjam. Pravi, da je vzel on samo en kovčeg, ostala dva pa sta vzel neka nepoznana Mariborčana. V kovčegu, ki ga je pobral Vukelič, so bile kompletne obleke ter razno perilo. Ta obleke je Vukelič razprodal v sosesčini, poleg tega pa so našli pri njem še tri suknje, ki so bile tudi Brychova last, zato orožniki domnevajo, da je Vukelič pobesal vse tri kovčega, četrtega pa je pustil na cesti samo zaradi tega, ker vsega plena ni mogel vzeti s seboj.

Iz športne krošnje

Italijanska kolesarska zveza je priredila zbirko za mostvo, ki je nastopilo v dirki Tour de France. Do sedaj so nabrali že preko 100 tisoč lir, Mussolini pa je primaknil še 50 tisoč lir. Tretjino te vsote bo dobil zmagovalac v tej dirki, Bartali.

IX. balkanske igre, ki bodo v kratkem, bodo snimali. Organizacijski odbor se pogaja z neko filmsko tvrdko, ki se bavi s snimanjem prosvetnih filmov.

V Milanu bodo 1., 2. in 3. septembra veslaške tekme za evropsko prvenstvo. Teh tekem se bosta udeležila veslaški klub »Split« ter »Sartida« iz Smedereva.

Zadnja teniška tekma za srednjeevropski pokal bo med Češkoslovaško in Poljsko od 26. do 29. t. m. v Zlinu.

Svetovni prvak v tenisu Budge je v boju z Allisanom komaj rešil svoj sloves in se je po dolgem času moral zopet enkrat boriti za zmago. Dobil je s 7:9, 8:6, 6:4, 9:7. Parker pa je dobil proti Grantu.

Na teniškem turnirju v Pörschachu je Radovanović izgubil proti Menzlu, naša igralka Florjanova pa je dobila proti Dunajčanki Krieger-Au. Senzacija tega turnirja je, da je Redl proti Radovanoviću izgubil.

V Kölnu so italijanski igralci izgubili proti Nemcem s 44:36.

Nogometno tekmo med Jugoslavijo in Češkoslovaško, ki bo na igrišču Concordije, bo sodil italijanski sodnik Barlassina. Češkoslovaška bo poslala v Zagreb svojo najmočnejšo enajstorico in to: Bukert, Košťalek, Čtiroki, Pruha, Baudek, Kopecky, Rika, Senecky, Bican, Bradač, Nejdly.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	temperatura v C°	relativna vlažnost	Veter (smer, jakost)	Pada-vine (mm)	Vreča
Ljubljana	762,3	19,0	8,0	83	8	0	—
Maribor	760,2	18,0	9,0	85	7	NW,	—
Zagreb	761,1	19,0	11,0	75	7	WNW,	8,0 dež
Belgrad	763,4	22,0	12,0	90	10	W,	17,0 dež
Sarajevo	762,1	18,0	12,0	75	10	0	2,0 dež
Vis	760,4	24,0	16,0	51	2	NNE,	—
Split	758,3	26,0	16,0	40	5	NE,	—
Kumbar	755,0	27,0	20,0	50	5	SSE,	—
Rab	760,9	22,0	15,0	40	5	N,	—
Quarovenh	755,7	26,0	20,0	45	2	NE,	—

Vremenska napoved: spremenljiva oblačnost, nestalno vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj je bilo iz noči do 9,30 popolnoma oblačno. Ob 9,30 se je pričela oblačnost manjšati in se je do 10,15 skoraj popolnoma zjasnilo. Ob 10,50 je pričela zopet naraščati. Vse popoldne se je oblačnost spreminjala, padlo je tudi nekaj kapljic dežja. Ob 14 je dvakrat zagrnelo. Zvečer in ponoči je bilo poloblačno.

Koledar

Danes, sredo, 24. avgusta: Jernej.

Četrtek, 25. avgusta: Ludovik.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Odbor Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič« poziva vse svoje člane-pevce, da pridejo takoj k pevskeemu tečaju, ki bo v Glasbeni Matici v Ljubljani. Tečaj bo trajal do vsehete 27. avgusta 1938.

Za mestne reveže je daroval g. Bader Edo, ravnatelj tovarne za klej na Šmartinski cesti, 200 din, za kar se mu mestno poglavarstvo najlepše zahvaljuje.

Velika revija sodobne slovenske likovne umetnosti bo od 1. do 12. septembra na Ljubljanskem velesejmu. Razstava bo nameščena v veliki razstavnici zgradbi »G«, ki ima 1000 m² površine. Po dosedanjih prijavah sodeč, bo to dosedaj največja razstava slovenskega likovnega ustvarjanja. Štirideset umetnikov, slikarjev in kiparjev je že prijavilo svojo udeležbo z izbranimi umetninami, slikami in kipi. — Umetniško vodstvo imajo mojstri Gaspari, Jakopič in Vavpotič. Na tej razstavi se javnosti samostojno predstavi tudi mladi klub neodvisnih likovnih umetnikov.

Prijavitelje za mariborski narodni tabor. Mestno poglavarstvo ponovno opozarja, da vplačani znesek 4 din dote vrnjen pri vrnitvi mestnega poglavarstva, Mestni trg št. 27, soba št. 2, vsak dan od 8 do 18, kjer lahko dobite še tudi izkaznice in znake za spominjador jih še ni dobil. Izplačevanje bo definitivno zaključeno v soboto 27. avgusta ob 12 in bodo neizplačani zneski oddani mestnemu ubožnemu zakladu.

Darila Ljubljanskega velesejma za obiskovalce so razstavljena v novi Mayerjevi palači, Wolfova ulica. — Nagradno žrebanje kuponov velesejskih vstopnic bo 12. septembra ob 5 popoldne na velesejmu pred paviljonom »K«.

Najvidnejšo reprezentanco mlade slovenske umetniške generacije predstavljajo akad. slikarji Stane Kregar, Franc Mihelič, Zoran Didek, Maksim Sedej, Zoran Mušič, Marij Pregelj, Miklavž Omersa in akad. kiparji Niko Pirnat, Zdenko Kalin, Karel Putrlić in Franc Smrdur. Ta ti so člani Kluba neodvisnih slovenskih likovnih umetnikov in bodo sodelovali na umetniški razstavi, ki bo na letošnjem jesenskem velesejmu v Ljubljani od 1. do 12. septembra.

Jugoslovanska kinološka zveza priredi 1. in 2. septembra na ljubljanskem velesejmu državno razstavo plemenskih pasov. Razstava bo pod okriljem Mednarodne kinološke zveze in pod pokroviteljstvom Nj. kr. Vis. kraljeviča Andreja. Prijave za razstavo pasov sprejema in daje pojasnila tajništvo Jugoslov. kinološke zveze, Ljubljana II., Cesta v Rožno dolino 36, telefon 23-55.

Fotografija v naravnih barvah je večini naših ljudi še zelo malo znano področje. III. mednarodna razstava umetniške fotografije na septembrskem ljubljanskem velesejmu bo pokazala tu zanimive primere novih in starih načinov. Obiskovalci pa se bodo gotovo v masah zbirali pred pultom, na katerem bo v vseh odtenkih mavrice in najlepših svetlečih zrela barvna simfonija nekoliko sto diapozitivov članov ljubljanskega fotokluba. Nešteti bodo spoznali šele ob tej priliki, kako lep in pester je naš svet in kako silno bogata je naša fotografija v vseh ozirih.

„Ljudski oder“ gre v novo sezono

Maribor, 22. avgusta. »Ljudski oder« v Mariboru alavi letos v septembru 15 letnico svojega obstoja. S proslavo tega jubileja bo dne 11. septembra otvoril novo sezono. Sestavljen je tudi že repertoarni načrt, ki predvideva uprizoritev številnih lepih del iz naše domače in tuje dramske literature. Kot otvoritvena predstava se za proslavo 15 letnice obtoja Ljudskega odra uprizori »Deseti brat«. Dalje so na programu sledeča dela: »Zakleti grad«, »Kralj z nebas«, »Deseti brat«, »Vrnitev«, »Igra apostolov«, »Četrta božja zapoved«, »Iznenadenje«, »Rožni venec«, »Pasijon«, poleg teh pa ponovi še »Miklova Zalo« in veseloigro »Tisoč vozlov«.

Tabor v Ljutomeru

Na prileškem taboru v Ljutomeru dne 28. avgusta se bo zbralo naše obsejno ljudstvo iz Slovenskih gozdic in bližnjega Prekmurja.

Zbranimu ljudstvu bodo govorili narodni voditelji g. dr. Anton Korošec, g. dr. Miha Krek, predsednik Prosvetne zveze g. dr. Josip Hohnjec, predsednik ZFO g. dr. Stanislav Žitko in banski svetnik g. Alojzij Stuhec.

Prijazno prileško mestecu Ljutomer vabi na ta veliki dan kot spomin na 70 letnico 1. slovenskega tabora v Ljutomeru vse zavedne Slovence iz vseh krajev Slovenije.

Tabor bo ob vsakem vremenu in mora biti močna manifestacija slovenske zavesti.

Z vlaki so ugodne zveze. Udeleženci se naj poslužijo nedeljske karte.

Krokodili v konzervah

Nova Industrija v dolini močvirja ob reki Kongo

Ze nekaj časa je sredi samotne pokrajine v Belgijskem Kongu konzervarna industrija, ki zelo dobro uspeva. Afrika ima zopet novo izvozno blago, in sicer krokodile v skatlicah. Sedaj je na odličju v svoji domovini gospod Boudon, posestnik farme v bližini Upota v Belgijskem Kongu. Povsod ga je videti po ulicah, kavarnah in trgovinah v Bruslju. Če kdo govori z njim, ima priliko spoznati človeka, ki ima roko kakor medvedje šapo, veliko in močno, toda oči polne dobrote in usta z večnim smehljajem. Prišel je v domovino v Bruselj in sedaj kupuje gramofonske plošče, knjige in še druge potrebščine, ki naj mu lajšajo življenje v samotni. Kmalu bo odpotoval na svojo farmo, kjer bo živel s svojimi tristoletnimi črnici iz rodu Bantu. Ze dolgo ni šlo gospodu Boudonu tako dobro, kakor zdaj. Prej je prodajal cigarete, milo in kose blaga v svoji trgovini, ki jo je imel v mali zakotni ulici v Bruslju. Trgovina ni nesla. Ko so nekdoš njegovega trgovskega tovariša požrli krokodili, je zaprl svojo trgovino in se podal na pot.

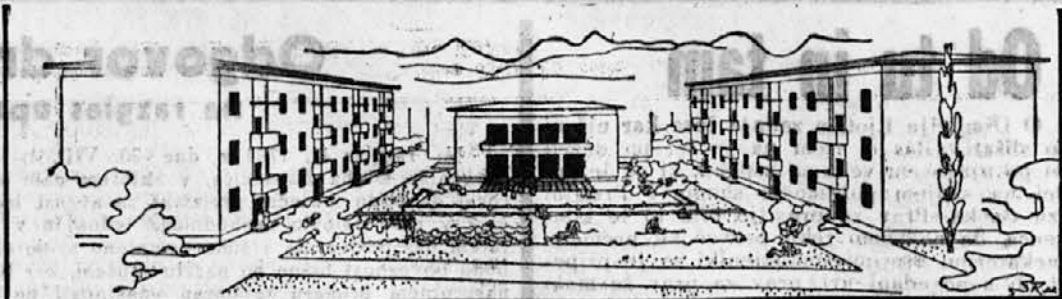
Maščevanje nad krokodili

Prišlo mu je na misel, kaj bi bilo, če bi uporabljal krokodile mесо namesto drugega mesa. — Res, lakota je tudi včasih iznajdljiva. Ko je tako potoval po divji pokrajini, je okusil krokodilje mесо, ki se mu je zdelo prav dobro. Domačini so se nekam zgrozili, toda sklenil je, da začne s tem mesom trgovati. Poskusimo, si je dejal. Prvi re-

cept je poskusil v svoji lakoti. Obnesel se je. Dobil je neki prav star stroj za izdelovanje konzerv in ga na skromnem lesenem vozu pripeljal v najbolj nevaren kraj, polen samih krokodilov. Svet je dobil zastoj od oblasti. S pomočjo domačinov neke bližnje naselbine si je kaj kmalu postavil v samotnem, od sveta pozabljenem kraju, hišo in tovarno za konzerve. Krokodili so požrli njegovega tovariša, krokodili so mu dali sredstvo za obstoj. Na tri načine pripravljajo krokodilje mесо: zrezki, golaš in pečenka. Pošiljajo jih na trg v Ameriko, kjer jih prav posebno čislajo. Nekatere boljše kose mesa pošilja v Bruselj, kjer jih predelajo.

S pastjo in puško

Vsak dan mora darovati svoje življenje 12 krokodilov, ki so dolgi tudi do 9 metrov. Vlovi jih ali s pastjo ali pa s puško v zgodnjih jutranjih urah. V 20 urah je mесо pripravljeno. Tudi kožo porabijo, saj je krokodilje usnje danes nad vse potrebno. Krokodilov pa ne bo zmanjkalo, celo toliko jih je, da bi obrat lahko šestkrat povečal, pa bi jih bilo še vedno dovolj. V Ameriki pravijo, da je krokodilje mесо tako dobro kakor telečje, celo bolje da je, da je pikantno, da je močnejše. Čudno se vrti kolo narave. Včasih je krokodil žrl ljudi, danes človek je krokodilje mесо. Ali ni to čudno?

Pogled na delavsko kolonijo, ki jo bo še to jesen začela graditi ljubljanska mestna občina na svojem zemljišču ob vojaškem arzenalu za Bežigradom

Ognjenik Vezuv:

parni kotel za veliko tovarno

V današnji dobi prinašajo ognjeniki ljudem samo nesreče, z lavo in pepelom uničujejo mesta in obsežne prostore, s svojimi parami kvarijo zrak, z iskrami netijo požare, da gore gozdovi in uničujejo vse, kar srečajo. Stari ognjeniki so vsaj nekaj dobrega storili človeštvu. Največ rude, ki jo danes dobivamo iz zemlje, je postala pod neposrednim vplivom ognjenikov, vsaj je vsa mineralna snov, ki je prišla iz velikih globlin, iz žarečega stanja prinesla tudi rudo. Danes se je pojavilo mnogo načrtov, da se izkoristijo živi vulkani in da se njihova uničujoča sila uporabi v prid. Vsi ti načrti so osnovani na načelu izkoriščanja ognjeniške toplote ali pare ali plinov, ki izhajajo bodisi iz samih žrel, bodisi v bližini ognjenika. Od teh načrtov je najbolj znan oni, ki je bil pred kratkim dan javnosti. Nemec Schultz Paul iz Wiesbadena je naredil podrobne načrte za tako veliko tovarnico na Vezuvu. Kakor so že na Vezuvu observatoriji in postaja za merjenje in preučevanje ognjenika samega, tako bi bilo mogoče tudi postaviti v bližini žrela tovarnico. Prostor za tovarnico bi bil najboljši v dolini Vale del Inferno, to je med hribom Some in današnjega žrela Vezuva. Tovarnica sama bi bila velika električna centrala in za pogon bi uporabljali silo samega Vezuva. Vrh Vezuva je že preluknjan s šestimi rovi. Njihova dolžina bi bila 80 do 100 m. Po teh rovih bi prihajala vodena para v centralo in bi gonila ogromne parne turbine. Uporabljali jo bi tudi za čiščenje vode in za novo paro, ker bi para iz Vezuva samega škodovala strojem. — Seveda bodo morali pri načrtu sodelovati tudi geologi, vulkanologi in inženirji.

Na Javi in Sumatri že nekaj let izkoriščajo Holanci ognjeniško energijo. Na Japonskem so z uspehom napravili podobne poskuse. V sami Italiji že dolgo časa izkoriščajo borno kislino. Toda vsi ti poskusi in dela se ne morejo meriti z načrti Schultz. Tovarna za proizvodnjo električne energije bi lahko oskrbovala z električnim tokom vso Srednjo Italijo.

Šušjevalna kura.

Gospa Marija vpraša svojo prijateljico: »Slišala sem, da jahaš. Ali pomaga to za hujšanje?«
»Pa še kako!« odgovori gospa Julka. »Ti bi samo videla, kako je izgledal moj konj pred enim mesecem in kako sedaj.«

»Znate plavati?«
»Toliko kot vi pilotirati, prav gotovo!«

Novi banditski triki

Bruseljska policija išče nekega roparja, ki je na čisto nov način napadel in okradel nekega trafikanta.

Robert Lafleur ima prodajalno tobaka v najzibavejši ulici Rue des Dances. Nekega dne je vstopil v trgovino neki možki, ko je Lafleur ravno obračal hrbet proti vhodu. Prodajalec je opazil v zrcalu, da je držal možki v roki neko stvar, zavito v rjav papir. S pridruženim glasom je možakar zahteval neko posebno vrsto tobaka. Trgovec se je hotel pripogniti, da bi poiskal zahtevani tobak, med tem pa je stranka stresla amonijak iz otroške steklenice na trgovca. Ostri amonijakov duh je tako omamil trafikanta, da niti ni mogel klicati na pomoč in šele po nekaj minutah je odhajal še ves omamljen k sosednemu brivcu, ki mu je očistil obraz. Ropar je za čas ukradel trgovcu preko 800 frankov v gotovini. Predno je prispela policija, je bil ropar z ukradenim denarjem že na varnem. Napad je bil izvršen v kraju, ki je komaj 200 metrov oddaljen od policijske stražnice in v času največjega prometa. Policija upa, da bo kmalu sledila roparja. Oropani trafikant je izročil policiji otroško steklenico in podrobno opisal napadalčev zunanost. Policija upa, da ga bo na podlagi teh podatkov kmalu spravila pod ključ.

Kratkovidnost in Inteligenca

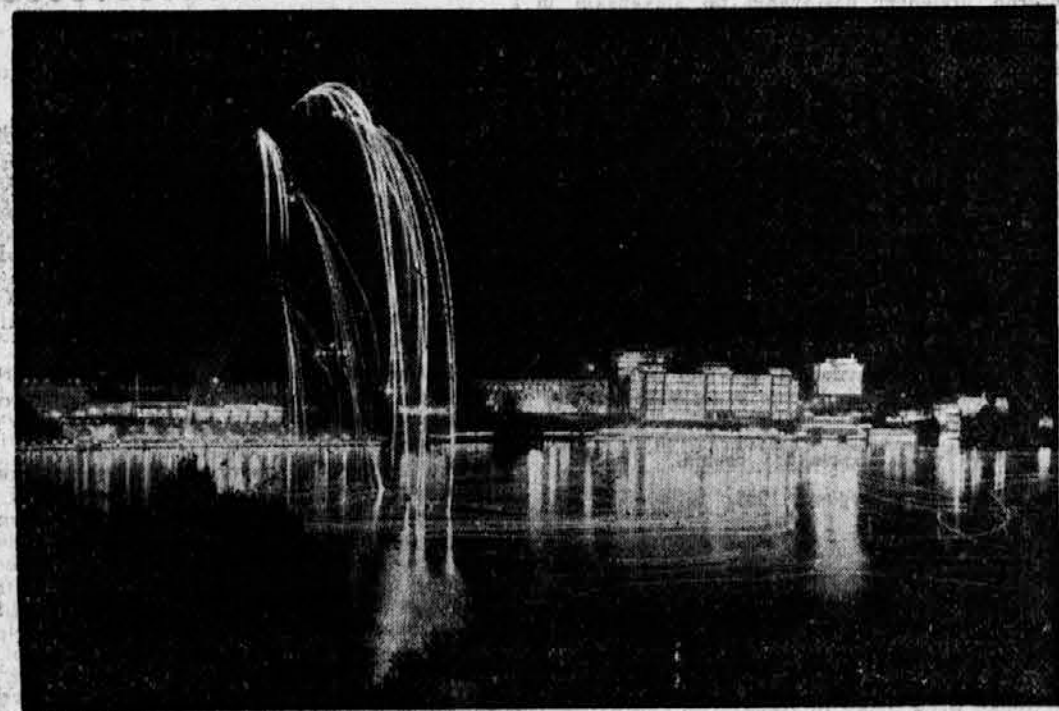
Profesor Vogt je nedavno dognal, da so med vidom in inteligenco zelo zanimive zveze. Pri neumnih in idiotih je dokazano, da so večinoma vsi dalekovidni. Pri inteligentnih ljudeh pa prevladuje kratkovidnost. Danes je že dokazano, da je kratkovidnost dedna, in da ravno ta v večini primerov nič ne raste zaradi večjega napora oči, čitanja in prekomernega učenja. Inteligenca je torej že prirojena. Zaradi tega je treba poudariti, da je med možgani in vidom nek odnos. Po statističnih podatkih, ki so jih napravili v Curihi, in poskusih na 3500 dijakih, so mogli ugotoviti odnos med inteligenco in vidom. Djake so razdelili na slabe, srednje in dobre. Od kratkovidnih dijakov jih je bilo 17% slabih, 42% srednjih in 41% dobrih. Od daljnovidnih jih je bilo 30% slabih, 49% srednjih in 21% dobrih. Tako vidimo, da je med dobrimi dijakmi dvakrat toliko kratkovidnih, kakor daljnovidnih. Med daljnovidnimi pa je dvakrat več nesposobnih dijakov. Razumljivo je, da ti dokazi ne veljajo na splošno, saj imamo povsod izjeme. Gotovo pa je, da gre kratkovidnost veliko bolj v roko v roki v večjo stopnjo inteligence, kakor daljnovidnost.

Programi Radio Ljubljane

Sreda, 24. avgusta: 12 Za zabavo in oddih (ploščke) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Rad. orkestra — 14. Napovedi — 15. Veseli pevci in godeci (ploščke) — 15.40 Mladinska ura: Sprehod po novem zemljevidu Evrope (g. dr. V. Bohine) — 16. Napovedi, poročila — 16.30 Nac. ura: Grobovi naših vojakov v Holandiji (dr. Nemanja Vukčević) — 16.50 Musorgski Rim. Korsakov: Perzijski ples iz op. »Hovanshchina« (ploščke) — 20. Koncert. Sodelujejo: ga. Pavla in gđ. Majda Lovše, prof. Lipovšek in Rad. orkester — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Pevski kvartet Fantje na vasi.

Drugi programi

Sreda, 24. avg.: Belgrad: 20 Vok. konc. — 20.30 Hrv. mor. — 21.30 Nar. pesni. — 22.15 Ples. gl. — Zagreb: 20 Ljubljana, 22 Ples. gl. — Praga: 19.25 Pevski program, 20.40 Usoda reporterja, 21. Izmenjava programa med Parizom in Prago: česki in francoski plesi — Varieteta: 19.30 Zab. konc. — 21. Podelska oddaja, 22. Franc. gl. v Bachovi dobi — Sofija: 19.30 Biletova opera »Carmen« — Budimpešta: 20. Spominjski večer, 21.15 Cig. ork. — 23.10 Jazz — Trst-Milan: 21. Pihala, 22.10 Zbor. nato. ples. gl. — Rim-Bari: 21. Opereta — Dunaj: 20.10 Zab. gl. — 21.30 Zgodbe v dialitu in citre, 22.30 Dunajski gl. — 24. Nočna gl. — Berlin: 19. Wasser-Floet, 20.10 Operetni odlomki — Bratislava: 19. Klavir, 20.10 Hrv. bovi igralo — Lipsko: 19. Starodunajski ples, napeti, 20.10 Zab. koncert.

Beneška noč na Bledu ob priliki zasedanja MZ

Po enem samem kablu 96 sporočil hkrati

Skupina najimenitnejših osebnosti je pred kakimi tremi tedni prisostvovala v njujorski Western Union Building palači zelo zanimivi predstavi. Neki organist je namreč igral na znamenite orgle, ki so nekoč tako navdušile Toscaninija. Vendar tokrat niso bile prav iste orgle, temveč svojevrsten telegrafski aparat z različnimi frekvenčami, pri katerem je krožilo več telegrafskih tokov po enem samem kablu.

Poskus sam je dokazal, da bo odslej naprej mogoče pošiljati več vrst električnih valov s popolnoma različnimi frekvenčami v istem trenutku. Po ključu A bo na pr. mogoče določiti električni tok z dano frekvenco, po ključu C pa se bo lahko določil tok z drugačno frekvenco.

Western Union lahko zdaj na ta način odpošlje 12 tokov z različnimi frekvenčami. Poskus pa je bil narejen na kablu, po katerem se sicer lahko pošlje 8 sporočil hkrati. Tako bo odslej mogoče po tem sistemu odposlati istočasno 12x8, to je 96 različnih sporočil.

„Rdeče“ morje

Naravoslovec B. H. Tarrel je pretekli mesec opazoval v pristanišču San Pedro v Kaliforniji izredno in redko igro narave.

Na morski gladini je opazil 7. julija najprej rdeč madež. Naslednje dni se je madež razdelil v manjše dele in se približal obrežju. 16. julija je »rdeče« morje doseglo obalo in ponoči se je izredno svetlikalo. Voda je bila prepolna rdečih madežev, ki so se ponoči svetili. Čim je zavel veter, se je voda zasvetila v zelenkastomodri barvi. V tej svetlikajoči se vodni masi, so tvorile ribe prekrasno svetlobno sliko. Nekako 20. julija je zavel iz morja neprijeten duh. Morje je ostajalo še vedno rdeče, nezno so pa je bilo bivanje ob obali. Dne 21. julija je postal smrad še močnejši, ponoči je morje izvržlo veliko morskih živali, različne vrste rakov in rib. Nekaj dni nato je nezno smrad prenehal, morje je še vedno obdržalo rdečo barvo. Pas »rdečega morja« je meril v širino več kilometrov in na daljavo celo 350 kilometrov. Koncem meseca julija je rdeča barva izginila.

Nenavaden prirodni pojav je nastal najbrž zaradi izredne toplote v vodi in velikega pomanjkanja kisika.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Stari gospod pa je medtem vsak večer sedel s fantom skupaj, se pogovarjal z njim, mu bral in govoril z njim, o trgovskih poslih. Zbledeli obrzi na steni so za Antonia postali že kos njegove lastne preteklosti. Zdelo se mu je, da spadajo k izgubljeni domovini, iz katere je on tako skrivnostno prišel.

Sedel je skupaj s tem možem, ki mu je bil oče in pustil, da mu je razlagal in slikal svet, kakršen je v resnici. Zunaj na dvorišču, v pisarni in v mestu je bilo njuno medsebojno vedenje druge vrste. Antonio je razumel: mister Bonnyfeather ni hotel kazati vsakomur, kaj se pogovarja med štirimi očmi. Temu tihiemu sporazumu se je prilagodil tudi Antonio in igral svojo vlogo, kakor je bilo primerno.

O vseh tih stvarih je moral veliko razmišljati. Zvečer, preden je zaspal, posebno ko je Fides odšla. Potem je še enkrat splozil iz postelje in se splazil tako blizu svoje Marije, da jo je videl v šibkem soju svetlobe, ki je udarjala v sobo s hodnika.

Bil je hvaležen, da je zdaj zares našel zemeljskega očeta. Ona, Mati božja, je zdaj imela zanj dvojen pomen, iz vsega, kar je presanjal in preživel, je spoznal ta njen pomen.

Marija je bila žena, ki je lahko vzela v naročje dete in ga potolažila, če se ji je zdelo prav. Lahko je vzela v naročje celo velikega fanta, kakor je bil on, ki se je sam sebi v postelji še vedno zdel, da je dete, neobgleno in zapušteno in v temi. Zraven njega je bila Ona, tista sila, ki ga je vodila v nadzemeljske višave, tista, o kateri je govoril mister Bonnyfeather. Mož, pri kateri jo je človek jecljaje nagovoril, je klicala odgovor v izprašujoče srce.

Osemnajsto poglavje.

Postave v temi.

Ker je Antonio polagoma rasel in obetal, da bo kmalu postal možki, je Toussaint tu in tam že govoril z njim o ljubezni, skoraj nikdar ne o ženskah.

O ženskah je Antonio že slišal veliko — v robatih in po navadi precej dobrodušnih besedah, kadar se je potikal po pristanišču.

Tam so bili mornarji, ki so letali za dekleti. Nameščenci v pisarni so včasih pripovedovali o svojih dogodivščinah. Navadno so to

bile docela zmedene storije, pri katerih se ni znašla živa duša. Antonio je dolgo časa imel občutek, da morejo dogodivščine in doživljanja srečati samo druge ljudi. Njega samega ne bodo brigala in ga tudi ne emejo. V dnu duše se je čutil vzvišene nad vse to.

Toda poleg njega je bil Garcia, španski kontorist. Ta je pripovedoval svoje zgodbe z risanim svinčnikom. Kazal je slike Antoniu, ki jih je nekaj časa gledal, potem pa so se mu zagabile. Zlasti od kar je pri mladem Arnolfo videl nekaj, zaradi česar se mu je Angelin sin zadel podoben živali.

»Antonio ni hotel postati kakor žival.« Včasih se je naravnost bal, da bi kdaj morda utegnil biti na pogled tak kakor je bil Arnolfo. Zadel je zelo paziti sam nase.

Nameščencem je padlo v oči, da je mister Adverso, kakor so ga imenovali napol v šali, napol v simpatiji, postajal prenapet in se se zaradi tega norčevali iz njega.

To pa je prebudilo njegov ponos. Nova moška samozavest je govorila iz njegovih besed, iz njegove drže, iz njegovega vedenja, njegovih gibov. V svetu možkih se je čutil že čisto doma.

»Ne, si je mislil, nisem slab, nisem tako slab, kakor meni mister Bonnyfeather. Močan sem, in sem to dokazal.«

Toussaint zdaj ni imel nič kaj lahke naloge, kadar sta se med seboj prepirala. Antonio je bil zdaj močan, širokopleč dolgonog fant. Ni bil več tista mehka nežna nadložna stvarca od prej. Bil je spršten, napet, gorak, močan in prekipeljav.

Toussaintu se je pogosto zadelo kaj dvomljivo, če bo Antonio kdaj postal Roussaujev učenec, kak nov Emile, ki bi ga bilo mogoče oženiti s kako prelesto Zofijo, kakor je mali Francoz tako goreče upal. Če bi le Fides imela v sebi kaj duha Roussaujeve Zofije, si je mislil Toussaint. Tak duh v tako krasnem telesu, kako srečna bi lahko bila Fides in Toussaint med seboj.

Toussaint se ni mogel odtrgati od nje, od te svoje utelešene zaljubljenosti smrti, tega živega groba svojih nad. Fides pa mu ni dala niti pogleda. Njene oči so imele posla za iskanjem drugod.

Kadar je zdaj sedela ponoči v Antonijevo sobi, se je zdelo, da ji oči počivajo na čudni igri senc ob vznožju njegove postelje. Človek bi si bil lahko mislil, da so njene oči tiste, ki gibljejo sence in jih poganjajo v ples.

Kdor bi bil od blizu pogledal v njene globoke izrazite zenice, globoko podoba slavnika, ki bi v njih tudi pri belem dnevu videl, prav tisto počasnno breztelesno opotekanje in plapolanje, kakršno je gibalo sence ponoči. Antoniu to ni ušlo.

Zapazil je, da njene oči pogosto počivajo na njem. V začetku mu je bil njen izprašujoči pogled neprijeten. Zdaj pa se je v svoji novi samozavesti in moči zdel sam sebi močnejši od nje.

Vse, kar mu je Fides zdaj zvečer vedela pripovedovati, ga je zadnje čase bolj zanimalo. Stregla mu je z drobnimi zgodbicami iz

zasebnega življenja drugih prebivalcev v hiši. Pogosto sta se smejala skupaj, kadar je prišel govor na slabosti drugih ljudi.

Med njima se je razvila nova vrsta tovarištva. Zdaj je bilo samo po sebi umevno, da sta vrata zapirala, da ne bi njuni glasovi motili mistra Bonnyfeathera. To se tudi ni nikdar zgodelo, saj ni vedel, da sedita skupaj.

Devetnajsto poglavje.

Stevilke Devica.

Antonio je bil prišel na jasno o tem, da je v malo Angelo zaljubljen. Ni bilo treba velike umetnosti, da bi si bil to dopovedal, zakaj mala je bila zares dovolj fletna.

Manj lahko pa je bilo dopovedati Angeli, da je človek zaljubljen vanjo. »Zaljubljen«, to je pomenilo nekaj nad vse slavnostnega, stanje, ki ga je bilo treba sicer nevsiljivo, toda kljub temu razločno in jasno razodeti ostalim ljudem.

Angela pa se je zadovoljila s tem, da je imela prijatelja rada, da je bila z njim dobra, da pa ni pustila, da bi pri vsem tem prišlo do kakšne slovesnosti. Kadar ji je kaj govoril, kaj, kar je bilo skoraj tako lepo kakor v knjigah, in tega niti niti zares. Zdelo se je, da sliho ne razume, o čem govori. Samo smejala se je. Potem se je človek zapazil, kako smešno je bilo vse skupaj in se je moral sam smejati. Če pa je ostal v svoji vlogi in trdil, da misli vse prav resno, se je nazadnje razhudila. Potem ji je bilo treba položiti roko okoli pasu in ji lepo govoriti. Nazadnje je na vse skupaj odgovorila s poljubom in je bila spet dobra. Toda to je trajalo precej dolgo. Skratka, igrati Angelinega ljubimca, je bilo skoraj nemogoče.

Kljub temu pa je bilo vendar vedno tako krasno in tako zabavno, če se je zgodaj jutraj peljal z njo na hribe za mestom. Velika Angela je rada pustila, da eta šla sama z vozom. Njej je bilo vedno težje plezati na voz, kakaj z rastočo starostjo se je vse bolj debelila, čeprav se to sliši nemogoče. Tudi toleti mezege je imel ob tej spremembi svoje veselje. Mlada vitka človeka, ki sta zdaj kočijazila in vlekla vajeti, je bilo otročje lahko voziti.

Mala Angela je natančno vedela, kod vse morata zapeljati in kakšne reči morata nakladati na voz. Njen prihod na kmečke domačije je zdaj pomenil bolj znamenje za veselost kakor za resno kupčijo.

Cep rav oba mlada človeka nista bila popolnoma kos umetnosti barantanja, sta vendar to pomanjkljivost izravnavala z mladostnim vtisom in z blaženo presernostjo, katero sta nosila s seboj. Kmečke čenče, ki eta jih nalovila vse okrog in storije iz mesta, so ljudje povsod navdušeno poslušali. Kjer se je voz ustavil, se je zbirala mladina, zbrali pa so se tudi stari ljudje. Antonio je potem imel slovesen nagovor in pripovedoval najnovejši stvari iz francoskih vojsk. Potem sta krenila proti naslednjemu kraju.